

U PRIJEVREMENU MIROVINU 31. XII. 2007. ili 1. I. 2008.?

Za te nepravde nije odgovorno mirovinsko, koje provodi zakon, već je odgovorna politika, a najviše "uvaženi zastupnici" koji donose zakone ne znajući njihove posljedice

Od 1. siječnja 2008. ugasit će se sada nešto blaži, ali još uvijek nepravdani uvjeti ostvarivanja i korištenja prava na prijevremene starosne mirovine. Uvjeti minimalnoga mirovinskog staža za prijevremene starosne mirovine jesu 35. godina mirovinskog staža (za muškarce), odnosno 30 godina mirovinskog staža (za žene), a takvu mirovinu može ostvarivati muškarac koji do kraja godine navršiti najmanje 59 godina i 6 mjeseci života, odnosno žena koja do kraja ove godine navršiti 54 godine i 6 mjeseci života. Uvjetu potrebnoga minimalnog mirovinskog staža može se ispunjavati i pribrajanjem staža ostvarenog u inozemstvu; u državama s kojima Hrvatska ima zaključene i ratificirane konvencije o socijalnom osiguranju. Dakle, uvjeti staža mogu se ispunjavati i pribrajanjem staža ostvarenog u nekim bivšim-republikama bivše Jugoslavije, s kojima Hrvatska ima zaključene i ratificirane takve konvencije o socijalnom osiguranju.

No, odlučujuće je kod utvrđivanja uvjeta za prijevremene starosne mirovine to da su ti uvjeti ispunjeni najkasnije do 30. prosinca ove godine, kako bi se pravo moglo priznati najkasnije od 31. XII. ove godine. Naime, samo do isteka ove godine, odnosno najdulje do 31. XII. 2007. važi taj mirovinski propis koji dopušta ostvarivanje prava na prijevremenu starosnu mirovinu s tim godinama starosti. Istekom ove; 2007. godine odnosno počevši od 1. I. 2008. pravo na prijevremenu starosnu mirovinu moći će ostvariti muškarac samo s navršenih 60 godina života i najmanje 35 godina staža, odnosno žena s navršenih 55 godina života i 30 godina staža.

Kod prijevremenih mirovina bitno je upozoriti da se one dodatno smanjuju za tzv. "kaznene poene", tako da se izračunata visina mirovine umanjuje za 0,34% za svaki mjesec ranijeg odlaska u mirovinu prije ispunjenja propisanih uvjeta za redovnu starosnu mirovinu prema prijelaznim normama. Prema tome, oni koji će ispuniti uvjete za prijevremenu starosnu mirovinu do isteka ove godine neće imati velika umanjivanja, jer do kraja ove godine, a prema prijelaznoj normi čl. 179. Zakona o mirovinskom osiguranju, uvjet za starosnu mirovinu za muškarca je 59 godina i 6 mjeseci života, odnosno za ženu 54 godine i 6 mjeseci života. Dakle, još do kraja ove godine, za šest mjeseci ranijeg odlaska umanjivanje može biti najviše 0,34% x 6 mjeseci, što iznosi najviše 2,4%.

No, oni koji zakasne u tu mirovinu zato što ne ispunjavaju neki od uvjeta za prijevremenu starosnu mirovinu ili ispune posljednji uvjet tek posljednji dan ove godine, dakle tek 31. XII. 2007, potpadaju pod novi stroži propis. Naime, od idućeg godine osnovni uvjet starosti za redovnu starosnu mirovinu bit će za muškarca 65 godina života, odnosno za ženu 60 godina života. Dakle, uvjet starosti se počevši od 1. I. 2008. povećava odjednom čak za punih pet godina. Zato će nastajati vrlo nepravdne situacije u kojima će ljudi zbog činjenice da im je do kraja ove godine nedostajao jedan dan starosti ili jedan dan staža, biti drastično i trajno kažnjavani.

Muškarac koji na dan 30. XII. 2007. navršava 59 godina i 6 mjeseci života i ima 35 godina mirovinskog staža, može ostvariti pravo na prijevremenu starosnu mirovinu počevši od 31. XII. 2007. i ona mu se umanjuje najviše za 0,34%. Isto važi i za muškarca koji ima te godine doživljene ranije, ali navršava mirovinski staž od 35 godine najkasnije do 30. XII. 2007.

Njegov školski prijatelj, koji je samo jedan dan mlađi ili da karikiramo do apsurdna, brat blizanac koji se rodio nekoliko minuta kasnije nakon pola noći, pa je rođen idućeg dana te tek na dan 31. XII. 2007. doživljava 59 godina i 6 mjeseci starosti, potpada pod drugi zakonski propis, po kojem pravo na prijevremenu starosnu mirovinu ostvaruje tek od 1. I. 2008, a prema kojem se prijevremena starosna mirovina priznaje s navršenih 60 godina života. Naizgled nema bitne razlike, jer radi se samo o jednom danu. Ipak razlika je golema. Naime, ovaj mladi samo jedan dan odnosno brat blizanac mlađi samo nekoliko minuta, tj. kalendarski jedan dan, samo zbog te činjenice dobiva odlaskom u prijevremenu mirovinu šezdeset puta veće umanjnje. Zašto? Zato što se prema slovu zakona, tj. čl. 78. st. 2 (izmjena i dopuna ZOMO objavljenim u Narodnim novinama br. 147/02) počevši od 1. 1. 2008. prijevremena starosna mirovina umanjuje za 0,34% za svaki kalendarski mjesec prije navršene 65 godine života - muškarcu, odnosno 60. godine života - ženi. Naime, prijatelju, odnosno bratu blizancu koji je na dan 1. I. 2008. ispunio uvjete za priznanje prava na prijevremenu starosnu mirovinu s doživljenih 60 godina života nedostaje sada punih pet godina ili, u mjesecima, 60 mjeseci do ispunjenja starosti od 65 godina, koliko je propisano za starosnu mirovinu. Zato mjesečno umanjnje od 0,34% množimo sa 60 mjeseci, što iznosi ukupno 20,4%. Najgore je kod toga što je to umanjnje trajno. Prema tome, da bi bilo jasnije, samo zbog jednog dana starosti manje, umjesto umanjnja od 0,34% povećava se to umanjnje na 20,4%, a to znači da se za toliko trajno umanjuje visina mirovine.

Zato se nameće zaključak, opet idemo do apsurdna, da bi reformu mirovinskog osiguranja trebalo svrstati u skupinu kaznenog zakonodavstva. Sve je po zakonu a nepravda vapi do neba. Bilo bi zanimljivo što bi o tome rekao Ustavni sud, ako već politike, sindikati i drugi branitelji interesa osiguranika to ne zamjećuju. Vjerojatno bi presudio da je to "sve po zakonu", ili ne bi ništa odlučio uz obrazloženje "nije to društveni interes" ili bi bio dovoljno nejasan kako bi se predizbome ekipe mogle gložiti oko toga. Nažalost, oni koji su kažnjavani takvim nelogičnim zakonskim odredbama nemaju vremena čekati. Za te nepravde nije odgovorno mirovinsko, koje provodi zakon, već je odgovorna politika, a najviše "uvaženi zastupnici" koji donose zakone ne znajući njihove posljedice.

Stjepan Androić, dipl. pravnik